

Mælkeribrugets nuværende Stilling og Fremtidsudsigter.

Foredrag i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab den 16. Februar 1916 af Konsulent Cand. polyt. G. Ellbrecht.

Det er i Grunden besynderligt at tænke sig, at der endnu findes Landmænd, der har levet paa den Tid, da vi egentlig ikke havde noget Mælkeribrug, og da man endnu stod tvivlende overfor Spørgsmaalet Malkekvæg contra Studedefning. Disse Mænd har gennemlevet og medvirket i en for det danske Land- og Mælkeribrug saa ganske overordentlig betydningsfuld Periode, der sikkert er ganske uden Sidestykke. 1850-Generationen har arbejdet og virket i den allermest betydningsfulde Periode, da vi gik over fra de gamle Systemer til Centrifugering og fra Enedrift til Andelsdrift. Og endelig har vi, der er fødte omkring 1870, oplevet denne vigtige Periode, og vi er komne med i det sidste og i mange Henseender særdeles vigtige Afsnit af Mælkeribrugets Historie, og da vi begyndte vort Arbejde, brugte man endnu flere Steder de gamle Skummesystemer.

Indtil Midten af forrige Aarhundrede var det danske Mælkeribrug ikke synderlig bevednt. Paa de mindre Gaarde havde man knap og nap til eget Behov, i alt Fald en stor Del af Landet over; det var de store Gaarde, der var de ledende, og i Grunden ret naturligt. Godsejerne havde bedre Indsigt, bedre Forstaaelse og bedre Midler til at gennemføre et velordnet Mælkeribrug, og læser man Beretninger og Foredrag igennem fra den Tid, støder man ofte paa Meddelelser om de store Gaardes Be-

stand af Malkekvæg og paa Ydelsen. Fra Godsejernes Selskab — Landhusholdnings-Selskabet — udgik Bevægelsen, thi det var dér, man samledes og ved Foredrag drøftede Dagens Spørgsmaal; det var derfra Bidragene til Forsøgene og Uddannelsen som Regel kom. Det var saaledes dette Selskab, der for en Del bidrog til, at B. S. Jørgensen efter sin teoretiske og praktiske Uddannelse kom til at holde sine Foredrag om Landbrugslæren paa den polytekniske Lærestanstalt i 1848—49, for derefter at ansættes først som Docent ved denne Lærestanstalt, senere (1858 som Professor ved Landbohøjskolen med Landøkonomi som Lærefag. Det var ligeledes Selskabet, der — om jeg saa maa sige — satte Th. R. Segelcke i Vej, og som knyttede ham til sig i 1860 som Selskabets Konsulent. Og endelig var det ogsaa Selskabet, der bar de ret store Udgifter til Fjords første Forsøg, ligesom en stor Del af Fjords Foredrag holdtes i Selskabets Foredragssal.

Efterhaanden som den praktiske og teoretiske Erfaring steg, øgedes ogsaa Produktionen, og bedre og bekvemmere Arbejdsmaader indførtes. I 1867 indførte saaledes Blumensaadt i Odense den flydende Smørfarve, og Apoteker Chr. Hansen fremkom med den fabrikmæssig fremstillede Løbe i 1872. /0

Fra det ældgamle Bøttesystem gik man over til Koldtvands- og Issystemet og fik herigennem betydelig mere Herredømme over Produktionen. Men knapt var man kommen i Vej med denne Skunningsmaade, førend Centrifugen fremkom og bragte en hel Revolution i vort Mælkeribrug. I 1878 opstilledes saaledes den første kontinuerlig virkende Centrifuge i København.

I 1879 tog Danmark den højeste Pris ved den internationale Konkurrence i Londen, og Englænderne fik derved en større Interesse for vore Produkter, og vi skulde vide at udnytte denne.

Centrifugens Fremkomst revolutionerede som sagt hurtigt vort Mælkeribrug, og den bragte Andelsbevægelsen i sit Fodspor; det var imidlertid for dyrt for den mindre

Landbruger at anskaffe sig en saadan Maskine, der kunde skumme Mælken saa hurtigt, og man sluttede sig sammen for at arbejde i Fællesskab. Man saa med megen stor Skepsis til Produkterne fra disse Mælkerier, og man var af den Formening, at det sammenbragte Bondesmør aldrig kunde komme i Nærheden af Herregaardssmørret; Tiden viste hurtigt det modsatte.

Det første Andelsmælkeri oprettedes 1882 og de andre fulgte hurtig efter; nu har vi vistnok henimod 1600 Mælkerier, hvoraf vel godt de 75 pCt. er Andelsmælkerier.

Senere har vi gennem Pasteuriseringen af Fløden faaet et fortrinligt Middel til Smørrets Ensartethed, ligesom ogsaa den gode Syre, der nu maa siges gennemgaaende at finde Anvendelse paa Mælkerierne, har været en mægtig Faktor til Kvaliteternes Forbedring.

Centrifugens Fremkomst, Oprettelsen af Andelsmælkerierne, Pasteuriseringen og Fremstillingen af den gode Syre er sikkert de 4 væsentligste Faktorer til det danske Mælkeribrugs ret enestaaende Udvikling.

(Her ses bort fra den Udvikling, Kvægbruget samtidig og som Følge heraf har undergaaet).

Lad os lige se paa Udviklingen:

I 1844 anslog Professor B. S. Jørgensen Aarsudbyttet af den danske Ko til 1000—1500 Pd., hvad der antagelig svarer til omkring 40 Pd. Smør. I 1864 anslog Prof. Segelcke Smørudbyttet til godt 73 Pd. pr. Ko eller vistnok ca. 2200 Pd. Mælk. I 1884 anslaaer Prof. Bøggild Smørudbyttet til en lille Drittel, hvad der antagelig svarede til 2800 Pd. Mælk. I 1903 angiver Statistisk Bureau Mælkemængden til 5200 Pd., og endelig kan Mælkemængden for 1914 maaske sættes til 5600 Pd. Fra B. S. Jørgensens Vurdering i 1844 til Tallene i 1914 er Mælkemængden pr. Ko altsaa bleven 4 Gange saa stor, men samtidig er Smør-mængden stegen fra 20 kg til over 100 kg, eller mindst 5 Gange.

Efter den fornylig udkomne Bog fra Statistisk Departement: »Mejeribrugene i Danmark i 1914«, angives for de

Tab. I. Ind- og Udførsel af Smør.

	Samlet Indførsel		Indgaaet til Forbrug		Samlet Udførsel		Udførsel af			
	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	indenlandske Varer		udenlandske Varer	
							Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.
1880—84.....	34.575	6.441	—	—	145.691	28.593	—	—	—	—
1885—89.....	53.592	8.483	—	—	253.262	43.682	—	—	—	—
1890—94.....	126.693	21.208	—	—	487.375	88.507	—	—	—	—
1895—99.....	166.499	28.114	—	—	653.297	119.752	—	—	—	—
1900—04.....	227.208	40.120	61.137	10.073	890.404	168.491	719.036	138.117	171.308	30.378
1905—09.....	174.269	30.434	40.959	5.802	979.539	194.126	846.141	169.964	133.38	142
1910.....	138.974	25.854	28.307	4.983	995.420	203.730	884.752	182.436	110	294
1911.....	171.015	32.274	27.338	4.922	1039.448	221.122	895.771	192.783	1	30
1912.....	146.225	29.007	27.061	5.090	970.813	215.256	851.649	191.088		38
1913.....	141.199	26.375	28.314	5.000	1023.120	222.047	910.235	200.321		726
1914.....	97.048	18.887	13.855	2.494	1036.130	230.022	952.937	213.01		304

1503 Mejerier, den behandler, den samlede Mælkemængde til 3,285 Milliarder kg, og heraf anvendes de 2,986 til Smørproduktion. Endvidere angives Smørproduktionen til 117 Mill. kg og Ostproduktionen til 15,5 Mill. kg. Udsælsomsætningen med i Betragtning, er vort Land forbrugt af Smør 23 Mill. kg og af Ost 15,5 Mill. kg. Indførsel af Smør og Ost altsaa henholdsvis 8¼ og 5½ kg. Værdien af vore Mælkeriprodukter anslaaes til 347 Millioner Kr., og heraf udgør Smørret de 250 Millioner og Osten 97 Mill. Kr. Lad os nu tage de enkelte Produkter for sig:

Vor Udførsel af Smør var gennemsnitlig i Perioden 1865—69 omtrent 5 Mill. kg., Indførslen kun 0.5 Mill. kg. I 1870—74 stod Udførslen til godt 10 Mill. kg og Indførslen til henimod 2 Mill. kg. I 1875—79 var Udførslen godt 13 Mill., Indførslen omtrent 2.5 Mill., og i Tabel I kan den senere Udvikling ses. Udførslen er stærkt stigende, og navnlig efter 1890, da Andelsmælkerierne havde faaet Vind i Sejlene. Fra samme Aar stiger Indførslen ogsaa temmelig stærkt og kulminerer i 1901 med godt 24 Mill. kg. Nedgangen her skyldes sikkert Dannelsen af »Danske Mejeriers Smørmærkeforening«, der fra 1. Juli 1901 anvendte Lurmærket som Kendingsmærke for dansk Smør. Fra 1906—07 er der atter en følelig Nedgang i vor Smørindførsel, og dette skyldes vistnok udelukkende Lurmærkeloven af 30. Marts 1906. Samtidig er der en ikke saa helt ringe Nedgang i udenlandsk Smør, indgaaet til Forbrug. Dette havde i flere Aar været omkring 6 Millioner kg; i 1907 gik det ned til knapt 4 og var fra 1914 kun 1.35 Mill. kg. Her er Agitationen for dansk lurmærket Smør ganske øjensynlig.

Vor Udførsel af dansk Smør er paa en enkelt Svingning nær stadig øget og var for 1914 95.29 Mill. kg, repræsenterende en Værdi af 213 Mill. Kr.

Foruden denne stærke Stigning af vor Smørudførsel er der i de senere Aar, i Ly af den tyske Smørtold, opblomstret en ikke saa lille Udførsel af Fløde. Tab. II viser denne Fremgang. Man vil se, at fra kun at være

Tab. II. Ind- og Udførsel af Fløde.

	Samlet Indførsel		Indgaaet til Forbrug		Samlet Udførsel		Udførsel af			
	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	indenlandske Varer		udenlandske Varer	
							Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.
1907.....	312	20	166	11	76.752	4.783	76.606	4.773	146	10
1908.....	3.095	213	535	37	71.923	5.008	69.362	4.832	2.561	176
1909.....	6.185	427	44	3	108.384	7.479	102.242	7.055	6.142	424
1910.....	1.929	135	1.929	135	160.002	11.200	160.002	11.200	—	—
1911.....	1.701	174	1.701	173	199.889	14.592	199.889	14.592	—	—
1912.....	1.776	181	1.776	181	275.734	21.011	275.734	21.011	—	—
1913.....	1.755	179	1.755	179	285.187	22.530	285.187	22.530	—	—
1914.....	2.541	254	2.541	254	153.318	12.051	153.318	12.051	—	—

Tab. III. Ind- og Udførsel af Mælk.

	Samlet Indførsel		Indgaaet til Forbrug		Samlet Udførsel		Udførsel af			
	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	indenlandske Varer		udenlandske Varer	
							Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.
1907.....	12.900	61	12.900	61	121.201	1.212	121.201	1.212	—	—
1908.....	17.600	105	17.549	103	122.924	1.230	122.873	1.229	51	1
1909.....	32.325	240	32.325	240	120.693	1.207	120.693	1.207	—	—
1910.....	48.026	233	48.026	233	77.309	767	77.309	767	—	—
1911.....	55.570	317	55.570	317	104.646	1.149	104.646	1.149	—	—
1912.....	63.008	396	63.008	396	93.329	968	93.329	968	—	—
1913.....	56.530	277	56.530	277	19.057	96	190.57	96	—	—
1914.....	42.587	293	42.587	293	16.451	62	10.451	62	—	—

7.6 Mill. kg i 1907 er den i 1913 steget til 28.5 Mill. kg, eller næsten 4-doblet. Værdien var 22,5 Mill. Kr. At den er falden siden, har sin naturlige Aarsag.

Vor Mælk udførsel har til Tider ogsaa været ret antagelig, men aldrig spillet nogen betydelig Rolle. I Aarene 1907—09 var den godt 12 Mill. kg, repræsenterende 1.2 Mill. Kr. eller godt 10 Øre pr. kg. Den relativ store Udførsel i de tre omtalte Aar skyldes væsentligst Kampforhold mellem Leverandører og de store Mælkforsyninger i Berlin.

Hvad endelig Osten angaar, saa kan man sige, at Interessen for denne Produktion aldrig har været synderlig stor. Vi har aldrig haft nogen nævneværdig udenrigsk Omsætning med dette Produkt, og faar det under normale Forhold næppe i den første Tid. Vort Mælkeribrug er ikke indstillet derpaa, og en saadan Indstilling tager Tid. Ganske vist er vor Overskudsindførsel faldet noget i de senere Aar, væsentligst paa Grund af enkelte Mælkriers store Produktion af gode Efterligninger af udenlandske Mærker, men det betyder i Virkeligheden ikke noget.

I 1914 stod vi saaledes her hjemme vel udrustede til at fortsætte Handelen med vore Mælkeriprodukter. Der var Fremgang over hele Linien og alt tegnede til gode Aar med mere Fremgang.

Saa kom den store Krig den 1. August 1914, og Situationen ændredes med et Slag. Vi vidste ikke, hvor det bar hen, og om vi skulde med eller ej. En naturlig Ængstelse og Nervøsitet sporedes overalt. Noteringerne suspenderedes de 2 første Uger af August, men sattes saa igen. Og da den første Nervøsitet havde lagt sig, kom Handelen igen ind i normale Spor. — Toldskranken for Smørret hævedes for Tyskland, det sydlige Udland viste sig at være stærke Aftagere af vort Smør, og Priserne gik i Vejret fra Midten af September Maaned, omend ikke særlig

Tab. IV. Ind- og Udførsel af Ost.

	Samlet Indførsel		Indgaaet til Forbrug		Samlet Udførsel		Udførsel af			
	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	indenlandske Varer		udenlandske Varer	
							Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.	Mængde 100 kg	Værdi 1000 Kr.
1880—84.....	6.926	968	—	—	1.038	49	—	—	—	—
1885—89.....	6.444	721	—	—	2.377	88	—	—	—	—
1890—94.....	6.799	684	—	—	277	7	—	—	—	—
1895—99.....	10.127	1.090	—	—	336	21	—	—	—	—
1900—04.....	9.959	1.217	9.677	1.182	767	49	527	19	240	30
1905—09.....	8.311	1.144	8.490	1.117	2.889	169	2.655	137	235	32
1910.....	6.174	929	6.159	927	2.577	130	2.562	128	15	2
1911.....	5.520	900	5.459	890	1.733	98	1.672	88	61	10
1912.....	5.966	998	5.874	983	3.638	231	3.546	213	92	18
1913.....	6.790	1.087	6.691	1.071	3.097	178	2.998	162	99	16
1914.....	4.863	830	4.755	812	4.948	334	4.840	315	108	19

foruroligende. Ved Aarets Slutning var Børsens Notering 133 mod 111 i 1913. Denne Forskel holdt sig nogenlunde, skønt med stigende Tendens. Derimod ændredes Forskydningen af Udførslen til Udlandet sig meget betydelig, og Situationen blev i Slutningen af Maj Maaned saa foruroligende, at »De Danske Mejeriers Fællesorganisation« indvarslede til et Møde i København d. 12. Juni. Til dette Møde indbødes Formænd og Direktører for samtlige Smør-eksportforeninger, samt Bestyrelsen for Eksportørforeningen. Da Forholdene imidlertid atter var blevne nogenlunde rolige, enedes man om følgende Udtalelse: »at det danske Mejeribrug var ilde tjent med — for en øjeblikkelig Fordels Skyld — at forskærtse vore gode Forbindelser paa det engelske Marked, da det dog fornemmelig maatte blive det Marked, der efter Krigen skal bære den danske Smørproduktion oppe.«

I September bliver Forholdene atter foruroligende og Noteringen stiger stærkt og var nu omkring 50 Øre højere end Aaret forud. Fællesorganisationen indvarsler da atter til et Møde, som holdtes den 1. Oktober i København. Til Mødet var Statistikudvalget, Noteringsudvalget, Smør-eksportforeningerne og samtlige Medlemmer af Eksportørforeningerne samt Konsulent *Harald Faber*, der for Tiden var hjemme, indbudte. Man enedes om følgende:

Foreningen af Eksportører af dansk Smør og Smør-eksportforeningerne erklærer sig villige til at medvirke til at regulere Smør-eksporten i det Forhold, der anses nødvendigt for at sikre vor Import.

Der nedsattes et 7 Mands Udvalg for at virke for Sagen. Udvalget bestod af Gdr. Niels Porse (Formand), Grossererne H. Klitgaard (Næstformand), O. E. Andersen og C. W. Kirchhoff, Direktør N. Larsen, Svendborg, Forstander H. P. Larsen, Malling, og Gdr. Hans Jensen, Vemmelev.

Den 7. Oktober afholdtes Udvalgsmøde, og her enedes man om at henvende sig til Landbrugsministeriet med Anmodning om at faa Smør-eksporten reguleret. Man

mente, at en saadan Regulering kun kunde gennemføres, ved at Retten til Udførsel overdroges bestemte Firmaer, der saa gav betryggende Erklæringer om at ville fordele Smørret efter de Eksportregler, som Udvalget maatte give. Ministeriet billigede Planen, og et Plenarmøde i København den 11. Oktober godkendte ligeledes Planen og ogsaa Ordlyden af den Erklæring, som de autoriserede Eksportører skulde underskrive, inden der gaves dem Autorisation. Samtidig nedsattes der et Voldgiftsudvalg, bestaaende af Grossererne C. Holbek, Wm. Dilworth, Johannes Baune, Direktør H. Hansen, Proprietær Petersen (Aastrupgaard) samt Mejeribestyrer I. P. Justesen. Overretsassessor Møller er Udvalgets Formand og dets juridiske Raadgiver til at dømme om Tvistigheder vedrørende Eksportørernes eventuelle Hjemfalden under Straffebestemmelserne. Meningen med denne Fordeling var, at de forskellige Eksportører og Eksportforeninger skulde stilles lige i Konkurrencen, og at Firmaerne skulde kunne holde deres gamle Forbindelser vedlige ved indbyrdes Overenskomster om Eksportfordelingen, og endelig, at Fortjenesten paa de forskellige Markeder skulde fordeles ligeligt til Mælkerierne. Desuden vilde man ved denne Overenskomst sikre sig Indførsel af Raavarer og søge at bibeholde de gamle Forbindelser.

I Bekendtgørelse af 11. Oktober 1915 træffes der saa den Ordning, at Udførsel af Smør, Fløde og Sødsmælk kun kan ske gennem de af Landbrugsministeriet dertil godkendte Eksportvirksomheder. Og en Forordning af 22. November 1915 udvider Paabudet til at omfatte al Mælk.

Det har været Eksportudvalgets Opgave og Arbejde hver Uge at fastsætte Fordelingstallet henholdsvis til England og andre Lande og at kontrollere Eksportreglernes Overholdelse. Materialet faas ved ugentlige tvungne Indberetninger fra Eksportørerne, og fra Indberetninger fra Toldvæsenet. Kontrollen er meget effektiv. Den 5. Oktober var Noteringen 170. Den følgende Uge suspenderes Noteringen, og man enedes om det saakaldte Afregnings-

tal, den 12. Oktober blev dette desværre 205. Siden er det faldet og stod ved Aarets Udgang i 136 mod 133 Aaret forud, men dog 25 Øre højere end Noteringen i 1913.

Bevægelsen i Noteringerne kan ses af Tabel V.

Tab. V. Smørnoteringer.

	1912	1913	1914	1915	
I Perioder paa 4 Uger	1.....	114	108.0	106.8	132.0
	2.....	113.8	109.0	104.5	121.0
	3.....	116.8	112.5	104.5	125.5
	4.....	109.3	103.8	99.8	121.0
	5.....	98.3	98.3	95.3	126.3
	6.....	100.8	96.5	97.0	122.5
	7.....	98.5	101.5	103.3	128.5
	8.....	103.8	101.0	(111)	140.0
	9.....	107.5	103.0	101.3	140.3
	10.....	110.5	111.5	111.8	160.0
	11.....	111	113.5	117.3	(176.8)
	12.....	109.5	110.3	122.0	(168)
	13.....	110.5	110.8	132.8	(147.3)
Gennemsnit	108	106.2	(108.1)	(139.1)	

Tabel VI angiver Englands Tilførsler af Smør, og det vil fremgaa heraf, at Tilførslen for 1915 ikke er saa meget mindre end de tre foregaaende Aar. Forskellen mellem 1915 og 1914 er omtrent 129,000 cwts, og mellem 1915 og 1913 er den næsten 283,000 cwts. Mindre-Indførslen fra Danmark udlignes næsten med Mer-Indførslen fra Rusland.

For Ostens Vedkommende havde Mælkeribrugets Organisationer og Prisreguleringskommissionen allerede paabegyndt Forhandlingerne i November 1914, og Organisationerne foreslog, at Udførselsmængden sattes til 33 pCt. Den 26. August 1915 kom der imidlertid et Forbud, der paabød, at kun 25 pCt. af den fremtidige Produktion maatte udføres. Kontrollen gaves til Kontoret for Mejeristatistik, der var underkastet Tilsyn fra Land-

brugsministeriets Side, ligesom det paalagdes Mejerikon-sulenterne at have Indseende med, at Mælkerierne førte Produktionsbogen som foreskrevet. Den 4. November 1915 udkom der en ny Anordning om Udførsel af Ost. Efter

Tab. VI. Englands Smørtilførsler.

Lande	1912	1913	1914	1915
	cwts	cwts	cwts	cwts
Rusland	683.650	751.414	616.380	1.017.507
Sverige	335.014	332 331	270.138	129.505
Danmark	1.618.048	1.706.759	1.749.072	1.327.100
Holland	113.716	153.172	183.999	44.622
Frankrig	246.652	248.579	273.819	352.090
U. S. A.	2.596	164	7.844	77.130
Argentina	67.244	72.418	55.704	82.947
Victoria	264.522	275.519	204.716	106.024
Ny Syd Wales	186.695	155.936	122.392	158.222
Queensland . . .	90.036	156.944	106.694	107.424
Ny Zealand . . .	349.012	251.663	357.920	374.898
Canada	27	813	3.121	24.401
Andre Lande	47.947	33.316	32.262	53.525
Summa	4.005.159	4.139.028	3.984.204	3.855.395
Værdi £	24.354.193	24.083.658	24.014.276	27.035.703

denne maa der nu kun udføres 15 pCt. af den samlede Produktion, og der maa kun finde Udførsel Sted af Ost med et Sødælksindhold af mindst 20 pCt., svarende til 23 pCt. Fedtstof af Ostestoffet; Udførslen skal finde Sted gennem de af Landbrugsministeriet dertil godkendte Eksportører paa de for Udførslen nærmere foreskrevne Vilkaar, saaledes at Hjemmeforbrugets Tarv behørig iagt-tages.

Der er stærk Tvivl, om disse Forholdsregler har virket godt nok.

Tablet VII viser Svingningen i Priserne for de sidste 4 Aar. Der er det mærkelige Forhold med vor Oste-handel, at Priserne svinger periodisk, og som Regel har vi

Tab. VII. Ostepriser.

	Skummet Mælks Ost pr. kg				Ost pr. kg				25 % Ost pr. kg			
	1912	1913	1914	1915	1912	1913	1914	1915	1912	1913	1914	1915
	Januar	37.4	36.2	25.4	43.4	47.2	48.8	31.6	58.0	62.4	62.6	54.2
Februar	37.0	36.6	24.4	45.4	47.2	48.2	34.4	56.8	61.2	62.6	54.2	76.0
Marts.	37.2	35.2	22.4	51.4	46.8	47.6	36.6	61.2	64.0	62.8	56.6	84.8
April	36.8	34.6	20.6	55.2	48.2	45.4	31.2	71.8	64.6	61.6	53.0	88.8
Maj	36.2	31.2	23.4	62.4	50.0	42.6	34.0	78.0	66.6	57.6	50.0	102.0
Juni	35.2	28.2	24.2	62.0	49.2	40.4	32.4	75.0	65.4	57.6	50.2	101.6
Juli	35.6	27.4	26.4	58.6	49.0	39.8	33.6	74.6	62.2	54.0	49.8	95.4
August	35.6	27.8	—	61.0	46.2	40.2	—	83.0	62.8	55.0	—	102.2
September	36.4	28.4	—	69.2	48.8	38.8	—	86.8	61.6	55.0	—	104.8
Oktober	36.8	28.6	—	78.4	48.0	40.4	—	99.6	62.6	57.6	—	122.0
November	38.0	26.6	—	74.0	48.2	40.2	—	100.0	63.8	52.8	—	121.8
December	37.0	27.2	—	72.6	49.2	36.4	—	96.8	63.8	53.2	—	131.0

hvert 4. Aar meget lave Priser. Fra Juli 1913 til Juli 1914 havde vi en saadan Periode, der sporedes en stigende Tendens og Stigningen var sikkert kommen uden Kri-gen. Denne har imidlertid bevirket en uhyre Stigning, og ved Udgangen af 1915 var Priserne paa Skummetmælks Ost større end vi nogensinde før har haft dem for 25 pCt. Naar der er Nedgang i Priserne for Skummetmælks Ost og 10 pCt. Ost for November og December skyldes det Forbudet af 4. November, men samtidig er Prisen paa 25 pCt. stegen til 131 Øre eller det dobbelte af Prisen i selv gode Aar. — I Virkeligheden er Priserne paa 25 pCt. Oste endnu højere, da der betales et temmelig stort Beløb for Udførselstilladelsen.

Sidste Aar har saaledes bragt Landmanden særdeles gode Priser hjem for Mejeriprodukter, men dog ikke saa store som udenforstaaende mener. Det dyre Kraftfoder og den almindelige Prisstigning betinger en Merindtægt af henimod 6 Øre pr. Kd. Sødmælk. Der kunde have været en stor Fortjeneste paa alle Mælkeriprodukterne, om der var solgt væk, — men man saa i Tide, at det kun var en øjeblikkelig Fordel, og man gik saa til Lovgivningsmagten og anmodede om Forholdsregler, som ogsaa efterfulgtes. Jeg synes dette bør fremhæves, da det var en frivillig Gang. Og naar Landmanden bærer den ingenlunde lille Byrde — den er større end de fleste aner — saa har han derigennem vist det rette Fædrelandssind, samtidig med at han har set godt fremad.

Sluttelig maa jeg ogsaa omtale Byernes Forsyning med Mælk. Efter at Grosserer *G. Busck* i 1878 havde oprettet Københavns Mælkeforsyning og vist, at man kunde faa god og holdbar Mælk selv langvejs fra, er Byernes Forsyning med Mælk efterhaanden bleven god. Der stilles visse Betingelser med Hensyn til Køerne; deres Behandling og Fodring samt til Mælkens renlige Behandling og Afkøling, inden Afsendelsen til Byerne. Da *Busck* i sin Tid stillede disse Betingelser, som vi nu synes saare naturlige og rimelige, maatte han betale godt derfor, thi det var

et vældigt Arbejde, mente Landmanden. Desværre er der et større Arbejde forbunden med at sælge Mælken til København — helt bortset fra Kørslen — og det burde der ikke være. For dette Arbejde betales der som rimeligt er. Saa kom Krigen, og Krigsforholdene gav Mælkerierne en betydelig større Indtægt, og Følgen blev, at Leverandørerne til Byerne fik en meget lavere Pris end Mælkerierne;

Tab. VIII. Englands Ostetilførsler.

Lande	1912	1913	1914	1915
	cwts	cwts	cwts	cwts
Holland	268.286	291.895	349.124	129.105
Italien	91.060	101.794	97.932	75.917
U. S. A.	21.227	22.449	31.390	459.793
Australien . .	1.408	7.933	18.157	20.948
Ny Zealand .	543.917	547.182	742.419	709.326
Canada	1.352.570	1.293.768	1.167.778	1.315.177
Andre Lande	30.319	32.319	27.064	16.676
Total	2.308.787	2.297.340	2.433.864	2.726.942
Værdi £	7.414.091	7.035.039	7.966.162	11.113.869

dette hverken vilde eller kunde de finde sig i, og forlangte derfor en betydelig højere Pris. Følgen blev, at Detailpriserne steg meget, endog overordentlig meget, og dertil er der i og for sig intet at sige. Der var sikkert ikke et eneste Menneske, der vilde takke nogen Landmand for, at han renoncerede paa 5 à 6 Øres Paalæg eller en Mælkeforsyning, om den vilde holde de gamle Priser. Trods den store Forhøjelse har hverken Landmand eller Forhandler spundet Silke. Det har Publikum vanskeligt ved at forstaa, men det er rigtigt.

Dette er i korte Træk, hvad jeg har ment at burde fremkomme med om *status quo* og *status quo ante*. Der var mere, jeg kunde have Lyst til at sige, men Tiden tillader det ikke.

    Og naar jeg saa skal ind paa den stillede Opgaves

sidste Spørgsmaal, »Fremtiden«, ja, saa maa jeg straks fremhæve, at der sikkert ikke findes en eneste, der blot tilnærmelsesvis kan stille Mælkeribrugets Fremtidshoroskop, og jeg skal heller ikke en Gang forsøge derpaa.

Det staar imidlertid for mig, at den gode Tid, som Landmanden hidindtil uomtvistelig har haft, vil høre op efter Krigens Udgang. Købeevnen vil sikkert forringes i en ikke uvæsentlig Grad, og Produkternes Pris vil naa betydelig længere ned, maaske saa langt ned, at det er vanskeligt at afgøre, om Mælkeproduktionen i det hele taget kan betale sig. Det gaar vel sagtens i Udlandet som det er gaaet her, at en stor Del Mennesker har vænnet sig til at spise Margarine i Stedet for Smør, mange falder tilbage igen, om ikke andet saa af Forfængelighedshensyn; men der bliver alligevel nok til at spise Smørret, om det da fabrikeres godt og holdbart. Vi Danske har vort Renommé i Ly af vort Smørs Ensartethed, ikke saa meget i Kraft af dets Godhed. Her er en Opgave at tage op i endnu højere Grad end før. Vel er der gjort og der gøres stadig et stort Arbejde i saa Henseende, men der er langt tilbage endnu; vore Konkurrenter arbejder ogsaa, og de arbejder ihærdigt. Det kommende Forsøgs-mælkeri vil faa mange Opgaver at løse for vort Smørs Vedkommende, og hver Gang, vi faar nye Anvisninger, maa vi være der og følge dem, vi maa ikke vente, thi vort Maal skal være: fineste Kvalitet og bedste Ensartethed. Det ligger i Landmandens egen Interesse at faa den bedst mulige Arbejdskraft, men han maa ogsaa betale for den; i al anden Industri betales der godt for Lederen, og derfor har den ogsaa altid de bedste, den kan faa. Paa mange Mælkerier er Licitationsprincippet endnu gældende, men derved skaffer man sig ikke den gode Arbejdskraft. Landmanden maa holde fast ved den gode Leder, men maa ogsaa betale ham, thi derved faar han selv det bedste Udbytte.

Landmanden maa endvidere vide, hvilken Mælk han sender til Mælkeriet; ofte er den af daarlig Kvalitet, men det siger sig selv, at en daarlig Raavare giver en daarlig Fær-

digvare, selv om Arbejdsmaaden kan bøde derpaa i mange Henseender, men hertil hører en erfaren og kyndig Mand.

Endvidere maa Landmanden vide, om Besætningen betaler sig; det er ikke nok, at han faar saa og saa meget pr. Kd. Sødmealk, og at han ved en Prøvemalkning ved saadan nogenlunde Besked med den enkelte Kos Mælmængde, thi det er ikke nok. En Ko med 3000 kg Mælk à 4 pCt. Fedt giver samme Smørmængde som en med 4000 kg Mælk à 3 pCt. Fedt.

Endelig maa Andelshaveren være lydhør for Kravet om nye Maskiner og Redskaber; det er en daarlig Økonomi at køre med gamle og udslidte, mere eller mindre ubrugelige Ting.

Dette er nogle af de Krav, der bør stilles, om vi tør regne med en fortsat Udvikling efter Krigen. Handelsstanden skal nok vide at sælge paa fordelagtigst Maade.

Jeg tror ogsaa, det vil være rigtigst at komme noget mere ind paa en regelret Ostproduktion. Vi kan herhjemme godt spise den dobbelte Mængde, og vi kan ogsaa faa en Udførsel, men det maa og skal der arbejdes for. Hvilken Kvalitet Ost, vi skal have frem, kan der disputeres om; personlig har jeg — efter mine Erfaringer fra Udlandet — altid været af den Formening, at en 40 pCt. Stikost vil være den bedst lønnende at udføre; laves den rigtig, har vi en smuk bygget Ost af blød, smidig og fedladen Konsistens, der let lader sig skære og smager godt. Men vi kommer aldrig ind paa nogen lønnende Udførsel, naar vi reagerer for den allermindste Forandring i Markedsforholdene; det har vi hidindtil gjort. En god, ensartet lagret Vare er der altid Brug for. Og for at faa dette, maa vi have vore Lagre bedre end en hel Del. Gennemgaaende har vi for fugtige og for varme Lagre, ligesom vi er inde paa at sælge Osten altfor frisk, naar Markedsforholdene er gode. Aar 1915 har tilfulde vist os, at vi ikke har formaet at fremstille en tilfredsstillende Udførselsvare.

Professor *Westermann* bragte Foredragsholderne og Deltagerne i Diskussionen efter Statskonsulent *Jensens* Foredrag en Tak og udtalte, at Landhusholdningsselskabet har ønsket gennem Foredragene at give en Oversigt over vor Omsætning med Udlandet. Vi har nu i Aften hørt om Hesteavl og Mejerivæsenet, og vil i det næste Møde faa Foredrag om Kvægavl og Svineavl. I denne Tid er det jo af stor Vigtighed at være klar over, hvorledes Afsætningsforholdene stiller sig lige overfor Udlandet; det har da sin store Betydning, at vore Konsulenter følger med paa dette Omraade, og Taleren haabede, at de ogsaa vilde fortsætte dermed.
